

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

5/2003

Pivovarnictví na Volyni

(Lucky pivo od Václava Zemana)

(Převzato z volynského informačního a reklamního časopisu pro podnikatele PRO BIZNES.)

Předpokládáme, že si tento článek přečtou rádi mozi volynští krajané

Ruský panovník Alexandr II. podepsal 10. července 1870 usnesení Vládního výboru pro usidlení Čechů ve Volynské gubernii. Bylo to pouhé potvrzení skutečnosti. Češi se totiž začali stěhovat na Volyn již předtím, po reformě v roce 1861. Lákala je sem levná půda, její úrodnost, malý počet průmyslových podniků, nedostatečně rozvinutý trh, nízká úroveň zemědělství a v neposlední řadě i nízké daně. Volyn byla pro nás také mnohem blíže než Amerika, kam tehdy mnoho Čechů odjíždělo, a byla dostupnější jak po stránce geografické, tak pokud šlo o jazyk, vřtu i kulturu.

V roce 1869 předsídlila z Čech (Městec Králové) na Volyn, do Kvasilova, početná rodina Zemanů. Hlava rodiny Josef Zeman byl pivovarník. Zakoupil 30 desjatín půdy a na většině této plochy začal pro vlastní potřebu pěstovat chmel. Starším synu Václavovi bylo tehdy patnáct let (narodil se 11. 11. 1854) a měl se stát pivovarníkem po otci. Pouze otčiv příklad mu však nestačil, potřeboval hlubší znalosti. Proto šel s bratrem Josefem odjíždět do Kyjeva.

Tam bratrci studují a pracují v jednom z pivovarů Kyjevského sdružení pivovarů. Po dvou letech se oba vrací na Volyn a připravují teoreticky i prakticky budují v Kvasilově pivovar. V jednom malém pivovaru byli však dva odborníci zbyteční. Vydávají se tedy do blízkého i vzdáleného okolí hledat místo pro druhý pivovar. Navštívili Kovel, Chelm, Brest a Luck. V Lucku byli tehdy dva malé pivovary. Jeden z nich, v Teremně, Václav Zeman koupil a zavlhl se tak možné konkurence. Druhý pivovar, v Krásném, jehož majitelem byl Šnajder, byl pod vší kritikou. Byl postaven v roce 1880 a vůbec nevytvářel jako pivovar. Při výrobě piva se v něm nedodržovaly hygienické normy, malá pouze jednoho zaměstnance a jeho roční obrát byl pouhých 1380 rublů.

Václav Zeman se rozhodl usadit v Lucku. Koupil od rodiny Gurských parcelu pro stavbu pivovaru. v roce 1888 postavil malý dřevěný pivovar, který měl 5-6 zaměstnanců. Podnikatel žil s rodinou ve vlastním domě hned vedle pivovaru. Byla v něm i pivnice, ve které se čerpal voda čerstvé vody. Byla po něm čím dál větší poptávka. Koncem 19. století byl roční obrát pivovaru 45 tisíc rublů. Zeman si pořídil vlastní vagon, který jezdil mezi Kyjevem a Brestem a v každé stanici se prodávalo báječné české pivo.

K výrobě piva používal Zeman jen ty nejvyšší kvality suroviny. Je třeba připomenout, že za rozšíření a zkvalitnění chmele veděl Volyn Čechům. Téměř u všech českých osad se rozkládaly chmelnice, které byly pro své majitele velmi výnosné. Například významný český pěstitel chmele z Podhájčů měl v roce 1887 až 60 tisíc štoků a na výstavách v Kyjevě pravidelně získával medaile a diplomy za vynikající kvalitu své produkce.

Chmel se obvykle zpracovával v místních pivovarech, ale vyvážel se i do ciziny. Václav Zeman využíval služeb boratinských pěstitelů, kteří se kvalitou svého chmele proslavili daleko za hranicemi Volyně. Pěstovali český a bavorský druh chmele. Tyto druhy byly v pivovarnictví nejvíce ceněny. Jarní ječmen kupaol rovněž od místních hospodářů. Artézké studny poskytovaly čistou měkkou vodu, která uspokojovala veškeré požadavky na vysokou kvalitu piva. Václav Zeman navíc věnoval svému milované mu dlu veškeré své znalosti a vkládal do něho celou duši.

Rodina Václava Zemana se oddělila od kvasilovského příbuzenstva a usadila se v Lucku natrvalo. Zde se narodily jeho děti a později i vnuci. Jako pravoslavný se Václav Zeman stal (asi r. 1894) členem luckého Křestovozviženského bratrstva (Pozdvižení sv. Kříže). Měl spřádanou rodinu, sám byl čestný, spravedlivý ke svým zaměstnancům a ve městě se těšil úctě a autoritě. Díky Václavu Zemanovi vznikla v Novinách knihovna, věnoval jí 10 zlatých rublů a trvale jí podporoval. Knihy se nakupovaly v Praze po 30 kopečkách. Před první světovou válkou měla knihovna 300 titulů. Jako každá rodina, tak i Zemanovi prožívali radosti a smutky, dokonce tragédie, když za studii na vojenské akademii v Sankt-Pětersburgu tragicky zahynul jejich syn Alexandr.

V roce 1906 pivovar Václava Zemana vyhořel. Podle některých zpráv červeného kohouta nasadil konkurentovi Šnajder (Poznámka: na místě jeho přestavěného závodu je nyní lucky lihovar).

Zeman obnovil svůj podnik dosti brzy. Během dvou let si pořídil nové, moderní zařízení, na Volyni do té doby neznámé. V průčelí hlavního pavilonu nechal vystukovat rok stavby 1908 a iniciály svého jména. V. J. Z. Již v roce 1913 se nicméně využívala veškerá kapacita pivovaru. Vyráběly se zde čtyři druhy piva: „Stolni“, „Sakura“, „Granit“ a pivo nejvyšší kvality „Bok-Bir“.

Pivo má rád každý. Proto se pivovar zachránil i za první světové války, v době říjnového povstání i po něm. Až za Velké vlastenecké války byl zčásti zničen, ale jeho hlavní pavilón a základní výrobní linky fungují dosud.

Pivo Václava Zemana „Sakura“ a „Stolni“ bylo oceňováno zlatými medailami na mezinárodních výstavách a v Paříži získalo Grand Prix. V roce 1918 městská správa rozhodla, aby všechny podniky, vyrábějící pivo, minerálky, kvas a jiné nealkoholické nápoje posílaly své výrobky na trh v láhviích s etiketami, na kterých bude jméno výrobce. Václav Zeman plnil své pivo do láhvií speciálně objednaných a vyrobených v huti „Nadbužanka“, na kterých byly vyznačeny všechny hlavní údaje a jméno výrobce. Na export bylo Zemanovo pivo posíláno v pěťadvacetilítrových a stolitrových dubových sudcích. K chlazení piva se používal led přivezený v zimě z řeky Styr. Velké kostky ledu se posyly pilinami, které bránily tání, a svázely se do ledovny, odkud se v létě podle potřeby odebíraly. I při této práci si mohli lidé u Zemana vyžádat, nemuseli pracovat přímo v provozu. Zemanovo pivo se vyváželo také do zahraničí,

hlavně do Francie. Z volynských měst byl největším odběratelem Kovel.

Pro úplnost je třeba dodat, že do Lucka se dováželo i pivo odjinud. Svou produkci sem dodávala akciová společnost „Bergschloss“ z Rovna a v její Boleslava Chrabrého (nynti tř. Svobody) byl výčep Lvovské akciové společnosti pivovarů.

Koncem 30. let, kdy bylo Václavu Zemanovi již přes osmdesát, mu stále častěji pomáhal jeho zeť Josef Malinský. V roce 1938 se stal majitelem pivovaru a pokračovatelem díla svého tchána.

V roce 1939 byl Zemanův pivovar (neoficiálně se tak nazývá dosud), znárodněn. Nová vláda považovala kapitalisty, na rozdíl od jejich majetku, za nepotřebné, či dokonce za škodlivé. Proto Zemanova rodina - snacha Alžběta Zemanová se synem Václavem a dcera Věra s manželem Josefem Malinským a s dětmi Jiřím, Hanou a Václavem - byla vyvezena na Sibiř. Syn Jan, kterého přinutili zřici se kapitalistického otce, se zastrešil. Zemanův monogram byl z průčelí pivovaru odstraněn. Pan Václav se toto osudné dno nedožil - zemřel 24. srpna 1938 v Lucku. Pochován však je, pravděpodobně podle závěti, v Kvasilově, tam, kde se téměř před sedmdesáti lety usídlila velká a pracovitá rodina Zemanů.

Ke dni 24. 1. 1941 „Lucky pivzavod“ splnil normu na 105,5 %. Duch pana Václava se odtud však odštěhoval.

Natalija Paškar, Valerij Dmytruk, vědci a pracovníci Volynského vlastivědného muzea
(Překlad M. Žákova)

Bůh vysoko, car daleko...

Některé naši občané na Volyni za polské vlády vzpomínají, že za cara to bylo na Volyni lepší. Jednou u nás zase začali stýrovcé vzpomínat na carské Rusko. Moje maminka jim říká, že za carské vlády byla veškerá nespravedlivost, protože šlechtici si mohla dovolit vše a to dokonce i vraždu. Začala vyprávět, jak zahrnul její bratraneček Antonín Mojžíšek. Jeho strýc Franz Hájny byl kapelníkem vojenských kapelky a Toníkovi rodiče dali Tonika k němu, aby se zdokonalil ve hře na klavír a mnoho jiných nástrojů. Když se vrátil domů, ovládal všechny nástroje. Kapela Hájnych byla pozvána na zámek do Mlynova. Hráli do přestávky a o přestávce nějaká slečinka brkala na klavír. Toník požádal sluha, jestli může zahrát na klavír. Sluha se za chvíli vrátil a odvedl ho ke klavíru. Toník zahrál nějakou skladbu a všichni ztichli a potom vypukl výskřip aplaus. Tonika požádali, aby zahrál další skladbu a Toník jim vyhověl a zahrál všechno, co si přáli. Potom přišel sluha a požádal ho, aby s ním šel k jeho pánovi. Toník šel a tam mu bylo nabídnuto, aby šel už čtyři sluhové hrát na klavír. Bylo to na zámek do Onky. Byla mu nabídnuta velmi lákavá odměna. Toník po poradě s rodiči souhlasil a smlouvu podepsal, a za krátký čas si pro Tonika přivedl a odejel s ním do Onky. Jezdil domů málo, ale vždycky ujišťoval rodiče, že se má moc dobře. Najednou se stalo něco hrůzného. Tonika přivezli - mrtvého - už v rakvi. Byla to velká rána pro rodiče, ale i pro všechny

Dále se dožívají svých významných jubileí tito naši členové.
4. 8. se dožívá 80 let členka našeho regionu pi Nona Tomášková z Zdobulova na Volyni, bytem Staré Vinařice u Jirkova. 3. 9. oslaví své životní jubileum 80 let naše členka, příslušnice výhlední Svobodovy armády pi Ludmila Doležalová z Líšína na Volyni, bytem v Chomutově. 11. 9. se rovněž dožije 80 let naše členka, příslušnice Svobodovy armády, pi Naďežda Baběnková z obce Chomoutova na Volyni, bytem v Kadanech. 15. 9. oslaví jubileum 80 let členka našeho regionu pi Hryzbylová Libuše z obce Krupa-Hránců na Volyni, bytem v Chbancech u Zatec. 27. 9. oslaví 85 let života naše členka pi Věgrichtová Marta z Novokrajeva na Volyni, bytem v Chomutově.

Všem jubilantům do dalších let hodně zdraví a štěstí přeje za region

Jiřina Kačerová

Region Frýdlant

Jubilanti, kteří se dožívají svých významných výročí ve 2. pololetí 2003:
40 let - 20. 10. Chmelarová Eva z Frýdlantu, bytem Raspavena.
50 let - 27. 12. Košťák Miroslav z Nového Města, bytem Nového Město p. S.
60 let - 18. 7. Jůdliček Vasil z Vrby, bytem Hejnice. 10. 12. Žáčeková Marie z Robous v Č. - byt. Raspavena.
71 let - 1. 9. Stiblíková Antonie z Volkova, byt. Charastava. 1. 11. Sřastná Evženka ze Suchobola, byt. Frýdlant v Č.
73 let - 28. 11. Humpoláková Ludmila z Peratýna, byt. Frýdlant v Č.
74 let - 2. 10. Milická Ludmila z Volkova, byt. Liberec.
75 let - 22. 11. Štorek Josef z Volkova, byt. Chotyně.
76 let - 5. 12. Jedanová Marie z Volkova, byt. Habartice.
77 let - 4. 7. Lindrová Drahomíra z Vraňan v Č., byt. Teplice v Č.
78 let - 20. 9. Lindr Josef z Podvysoké, byt. Teplice v Č.

79 let - 10. 8. Hron Alexander z Mikyčiče, byt. Frýdlant v Č. a 7. 9. Zajícová Anna ze Zahájí, byt. Liberec.
81 let - 7. 11. Pospišil Dimitrij z Korce u Rovna, byt. Dětičova v Č. a 29. 6. Zářebová Marie z Volkova, byt. Prácheň.
83 let - 6. 11. Švorcová Emilie z Novosilce, byt. Nové Město p. S.
84 let - 19. 8. Kalíková Evženka z Mirohoště, byt. Liberec.
85 let - 1. 7. Rýglová Věra z Volkova, byt. Liberec.
86 let - 13. 9. Zajíc Vladimír z Bromelů, byt. Liberec.
87 let - 15. 12. Růžička Vladimír z Volkova, byt. Habartice.
92 let - 1. 11. Tylíčtová Marie z Novosilce, byt. Raspavena.

Hodně zdraví a životní pohody do dalších let přeje za region

Ludmila Milíčková

Region Šumperk

Ve druhém pololetí slaví své krásné narozeniny tito naši členové:

Ajgl Vladimír, nar. 15. 10. 1943, Vízovice, bytem Rapotín. Bešťová Libuše, nar. 9. 7. 1933 - Kneruty, bytem Petrov na Desnou. Cinková Libuše, nar. 10. 7. 1933 - Kneruty, byt. Šumperk. Cignerová Anna, nar. 11. 12. 1922 - Hlinsk, byt. Líbina. Dedecuková Marie, nar. 18. 8. 1920 - Moldava, bytem Líbina. Divišová Antonie, nar. 15. 9. 1933 - Krupa, bytem Šumperk. Foglová Anna, nar. 16. 7. 1938 - Frankov, bytem Šumperk. Flanderková Marie, nar. 8. 11. 1923 - Noviny Č., bytem Vykýřovice. Glancová Marie, nar. 14. 10. 1928 - Michajlovka, bytem Nový Malín. Golová Anna, nar. 12. 10. 1922 - Staviště, bytem Hrabšín. Hajná Emilie, nar. 11. 1913 - Dorostaje, bytem Šumperk. Hamplová Evženka, nar. 30. 12. 1933 - Dorostaje, bytem Šumperk. Keckm Josef, nar. 5. 7. 1922 - Český Malín, bytem Nový Malín. Klaban Jiří, nar. 22. 8. 1938 - Novostavce, bytem Velké Losiny.

Krobotová Eliška, nar. 23. 8. 1938 - Falkovština, bytem Rapotín. Michlék Václav, nar. 6. 10. 1943 - Burhina, bytem Velké Losiny. Minařík Josef, nar. 17. 11. 1928 - Český Malín, bytem Šumperk. Minaříková Antonie, nar. 17. 11. 1921 - Ledochovka, bytem Nový Malín. Marešová Ljuba, nar. 26. 10. 1943 - Noviny Č., bytem Petrov nad Desnou. Najman Bohuslav, nar. 6. 8. 1928 - Kraslino, bytem Rapotín. Někčková Jiřina, nar. 1. 8. 1938 - Teslov, bytem Šumperk. Niedočká Libuše, nar. 28. 9. 1933 - Suchovec, bytem Nový Malín. Popůvková Marie, nar. 23. 8. 1923 - Novostavce, bytem Líbina. Prigolová Jiřina, nar. 26. 11. 1953 - (misto neudáno), byt. Velké Losiny. Rybáková Slávena, nar. 5. 11. 1922 - Moldava, byt. Šumperk. Sedláček Antonín, nar. 11. 7. 1928 - Ozerany Č., byt. Šumperk. Schováněk Rostislav, nar. 6. 7. 1928 - Podlisky, byt. Velké Losiny. Šírcová Zdenka, nar. 20. 8. 1928 - Dědov Hory, byt. Šumperk. Šotola Vladimír, nar. 5. 9. 1928 - Ozerany Č., bytem Nový Malín. Šerůtková Olga, nar. 1. 11. 1920 - Hlinsk, bytem Soudčků Loučka. Šmídová Zofie, nar. 15. 11. 1918 - Šofievec, byt. Petrov nad Desnou. Tůglová Evženka, nar. 24. 11. 1933 - Kneruty, byt. Šumperk. Trčková Alena, nar. 21. 9. 1943 - Noviny Č., bytem Vykýřovice. Valenta Josef, nar. 23. 10. 1921 - Hlinsk, byt. Líbina. Vařeková Lidie, nar. 17. 11. 1922 - Dlouhé Pole, byt. Šumperk.

Všechno nejlepší do dalších let, hlavně hodně zdraví, přeje za členy výboru regionu

Alice Bílková

Region Mariánské Lázně

V 1. pololetí máme v našem regionu tyto jubilanty: Anna Furlánková, Konstantinovy Lázně, 19. 3. 1933, Budeřák Marie Kopová, Tachov, 30. 5. 1928 - Antonovka. Libuše Křížová, Bor u Tachova, 5. 5. 1928.

Všem jubilantům blahopřeje za region ved.

Julia Rugešová

V první pololetí roku 2003 se dožívají hezkého jubilea tito členové:

Emilie Jarmarová z Bakovců, nyní Mohelnice, 17. 1. - 80 let. Věra Jelinková z Omeňalstína, nyní Loštice, 11. 1. - 75 let. Emilie Pallová ze Zálesí, nyní Loštice, 13. 6. - 70 let. Antonín Bohatý z Libanovic, nyní Úšov, 2. 6. - 90 let. Emilie Tichá z Dorohostaje, nyní Vlachov, 26. 5. - 80 let. Jaromír Holátek z Dorohostaje, nyní Vlachov, 3. 5. - 89 let. Marie Krejčková z Moldavy, nyní Libuše, 29. 54. - 75 let. Slávna Šnajzerová z Chomoutu, nyní Mohelnice, 13. 4. - 75 let. Věra Jevša Lovhinová z Rovna, nyní Lanškroun, 15. 1. - 55 let. Olga Doležalová z Chomoutu, nyní Bohadně, 27. 6. - 65 let.

Všem jubilantům srdečně blahopřejeme a do dalších let přeje mnoho zdraví a životní pohody,

Za region *Libuše Machovská*

Všem jubilantům blahopřeje redaktorka Zpravodaje

NAŠE ŘADY OPUSTILI...

Region Mohelnice

Dne 8. 11. 2002 zemřela ve věku 79 let pan Vladimír Lipěček z Chomoutu, bytem v Újezdě.

Dne 13. 11. 2002 zemřela ve věku 95 let pi Antonie Pašková z Hrušivce. Od r. 1965 bydlela u syna a snachy v Lošticích.

Dne 8. ledna t. r. zemřel ve věku 84 let pan Vladimír Zahradka z Hrušivce, bytem v Mohelnici. Uprinnou soustrast pozostalým projevuje výbor regionu.

Libuše Machovská

Region Mariánské Lázně

Václav Barko, M. Lázně, zemřel 18. 3. 2003. Doležal Jindřich Bydžovský, Tachov, zemřel 5. 3. 2003, Olšanska.

Uprinnou soustrast za region vyjadřuje ved. *Julia Rugešová*

Region Praha

Dne 29. 11. 2002 zemřela v Polsku pi Anna Ladzinská

-Mužíková z Mořtěnínce na Volyni - maminka, bubíka a teta - ve věku 87 let. Byla členkou pražského regionu. *Za rodinu Emilie Touškové.*
Budíjí Česká země lékař!
Region Chomutov

24. 4. t. r. zemřel ve věku nedožitých 76 let po delší nemoci člen našeho regionu, příslušník východní armády, pan Jan Olejník, nar. v obci Nové Selo na Volyni, bytem v obci Drmalý u Jirkova. Uprinnou soustrast za region vyjadřuje

Jiřina Kačerová

Česká Lípa

Dne 17. 3. t. r. zemřela pi Marie Špačková roz. Šlegrová z Mirohoště, bytem Zatec - ve věku 81 let. Mařenka byla zahraničním vojákem ve Svobodové armádě. Poslední rozloučení se konalo se všemi poctami. Čest její památce!
Kdo jste znali její dobré srdce, věnujte jí, prostím, tichou vzpomínku.
Jaroslav Špaček, manžel
Antonie Volfová, sestra

Všem pozostalým projevuje svou úcať i redaktorka Zpravodaje

DARY

na Fond SČVP - duben

Marie Rigová, Planá - 50 Kč. Viktor Kvapil, Chomutov - 50 Kč. Alla Veselská - 300 Kč. Rostislav Mazánek, Praha - 200 Kč. D. S. - 400 Kč. Anna Englická - 300 Kč.

Všem dárčím ze srdce děkujeme!

DARY pro region Šumperk

Šavel Josef, Vykýřovice - 100 Kč.
Kucharčenková Věra, Nový Malín - 200 Kč.
Minaříková Antonie, Nový Malín - 200 Kč.
Vysoká Františka, Šumperk - 100 Kč.

Region dárčím děkuje!

DARY na POVODNĚ

Antonie Linhartová, Čejkovice - 100 Kč, Zdena Špánková, Čejkovice - 100 Kč, Jana Malhauzová, Roztyly - 100 Kč, Libuše Hryzbylová, Chbany - 50 Kč.

Igor Krukpa, podnikatel, rodák z Kyjeva, věnoval na povodně 15.000 Kč.

Všem dárčím děkuje výbor SČVP

Upozornění

všem dopisovatelům Zpravodaje

Po změně poštovního mi pošta hlásila došlé dopisy špatně ofrankované, pro něž jsem se měla dostat i doplatit pokutu. Jelikož jsem v době docházení o berlich, nemohla jsem si pro ně dočkávat a tak se mohlo stát, že některý příspěvek jsem neobdržela. Prosím ty, kteří mají poct, že jejich příspěvky nebyly uveřejněny, aby mi je poslali znovu řádně ofrankované. *Za pochopení děkuji - redaktorka*

Z několika regionů mi došla příloha brzkého zotavení a ocenění mé práce pro Zpravodaj. Děkuji za všechna ta milá přátelství, snažím se už chodit „po svých“ a doufám, že i nadále budeme dobře spolupracovat
- Vaše redaktorka

Důležitě upozornění! Jelikož se mnozí dotazy dárů na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje.

Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. **Číslo konta:** 00000-1937591369/000, s.č. spojitelná a.s. - Rytýřská 29, Praha 1. **Daru můžete poslat i na adresu hospodářky Sdružení: Marie Nečasová, Svidnická 599, 181 00 Praha 8, tel.: 233 550 070.** Prosimě čtenáře, aby nás neupomínali o uveřejnění darů - dary můžete uvést teprve po obdržení účetního dokladu! **Krajané! Neposílejte v žádném případě peněžní dary na adresu redaktorky! Diky za pochopení.** Želostlivo týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy se týkající zasílejte na adresu: **Antonie Kramář, ul. Černého 513/5, 182 00 Praha 8.**

Tiráž: Zpravodaj vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel po potřeby svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají jejich autoři. Vychází jako občasník. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevýzdné rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce na adresu: Věra Latzelová, Slapská 1910/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. o. předtiskem závodem Praha č. l. nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo: 27. 05. 2003